

Spreeknotitie Hoorzitting Initiatiefnota van het lid Van Dam (CDA) over “Ruimte voor vertrouwen in blauw op straat”

Datum: donderdag 13 september 2018

Tijd: 14:00 uur

Spreeker / opsteller: Emilie van de Wijer – Geestelijk verzorger Politie

Hoe ondersteunen we politiemensen om ze op de been te houden én om goed politiewerk te (blijven) leveren? Aandacht voor - en begeleiding bij - zingeving en ethiek is daarvoor onmisbaar. Daarom is Geestelijke Verzorging de afgelopen twintig jaar regelmatig onderwerp van onderzoek en gesprek geweest: bij de politie zelf, bij de vakbonden en in de Tweede Kamer.¹ Tal van onderzoeken hebben telkens de wenselijkheid en het belang van professionele Geestelijke Verzorging bij de politie aangetoond.²

Van augustus 2017 tot juli 2018 is bij de politie door vier geestelijk verzorgers het project Geestelijke Verzorging uitgevoerd.³ Op basis van de opgedane ervaringen hebben zij een evaluatierapport opgeleverd, inclusief een plan voor de definitieve inrichting van Geestelijke Verzorging bij de politie.

Dit stuk zet uiteen waarom politiewerk vraagt om Geestelijke Verzorging en hoe dit adequaat vormgegeven kan worden.

Politiewerk roept zingevingsvragen op

Politiemensen hebben in hun werk als geen ander te maken met onrecht, gevaar, menselijk leed, onmacht, geweld en dood. In deze vaak ingrijpende confrontaties zijn zingevingsvragen altijd aanwezig: ‘waarom moest dit gebeuren, waarom gaan mensen zo met elkaar om, waarom is mij dit overkomen, heb ik wel goed gehandeld, hoe moet ik verder?’ Het zijn heel indringende vragen die raken én knagen aan de eigen identiteit en het vertrouwen in de wereld om je heen.

Zonder de juiste begeleiding kunnen mensen vastlopen in deze vragen en ernstige klachten krijgen.

Zingevingsvragen kunnen niet opgelost worden door praktische tips, en vergen tijd en aandacht. Deze vragen roepen op om je opnieuw te oriënteren en je te leren verhouden ten opzichte van de ervaring.

Hiervoor is de geestelijk verzorger nodig: een academisch opgeleide professional met onderscheidende expertise in en focus op zingeving, levensbeschouwing en ethiek.⁴ De geestelijk verzorger begeleidt de politiemedewerker in betekenisgeving en het vinden van nieuw houvast. Hij begeleidt bij de heel menselijke, doch indringende, vragen en dilemma’s die opkomen in en door het politiewerk.

¹ Zie o.a. de volgende brieven en moties met een link naar de stukken:

- G. van der Steur (2 juli 2015): [toezegging zorg voor politiepersoneel, waaronder Geestelijke Verzorging](#);
- Motie Van der Staaij (26 nov. 2015): [vormgeving van Geestelijke Verzorging bij de politie](#);
- G. van der Steur (18 april 2016): [brief vormgeving Geestelijke Verzorging bij de politie](#);
- Amendement Van der Graaf en Van Dam (29 nov 2017) [een professionele voorziening geestelijke verzorging](#)
- Motie Van der Graaf en Van Dam (4 juli 2018): [structurele, professionele inrichting van Geestelijke Verzorging](#).

² P. van Reenen (1998). *De geest van Blauw. Ethiek en zingeving van politiewerk*.

- S. de Wit (1999). *Onder je pet praten. Een verkennende studie naar de wenselijkheid van geestelijke verzorging bij de politie*.
- Kadans (2009). *Politiewerk en het verzorgen van geestelijk welbevinden*.
- M.A. van 't Hoog & T.H. Zock (2014). *ZIN in politiewerk. Een onderzoek naar systematische aandacht voor zingeving bij de politie en de rol van geestelijke verzorging daarbij*.

³ In het Inrichtingsplan Nationale Politie is 1fte Geestelijke Verzorging opgenomen (Inrichtingsplan VGW-PDC, 2013).

⁴ Geestelijke Verzorging is een professionele standaard, waarbij voldaan wordt aan het beroepsprofiel, de kwaliteitsstandaard en de beroepscode van de beroepsvereniging VGVZ en het kwaliteitsregister SKGV.

Goed politiewerk

Politiewerk is onlosmakelijk verbonden met ethiek en moraal. Politie mensen moeten continu beslissingen nemen over hun handelen: wat is in deze situatie goed politiewerk, effectief én legitiem en ethisch verantwoord? Oftewel: werkt het, deugt het en doet het deugd?⁵ Het antwoord hierop staat niet vast: iedere keer opnieuw is een morele weging nodig. In het politiewerk is er vaak geen tijd om hier uitgebreid bij stil te staan; er moet snel beslist en gehandeld worden. Politiewerk vereist daarom investering in het ontwikkelen van een moreel kompas en de morele weerbaarheid.⁶ Professioneel en integer handelen vereist permanent onderhoud. Dit is niet zomaar een gesprek of gedachtewisseling aan de hand van kernwaarden en praktijkervaringen. *Goed* praten over goed politiewerk vraagt om het vermogen te reflecteren, te redeneren en dit onder woorden te brengen. Het gesprek over de morele kant van het politiewerk krijgt nu nog te weinig ruimte en aandacht, en politie mensen missen daarbij de juiste ondersteuning en begeleiding. De geestelijk verzorger is specialist in de ethische aspecten van het politiewerk en de begeleiding bij dilemma's. Hij begeleidt politie mensen in het duiden en richting vinden in het vaak complexe werk. Hierdoor worden politievakmanschap en goed politiewerk bevorderd.

Resultaten project Geestelijke Verzorging

Tijdens het project is gebleken dat Geestelijke Verzorging het welbevinden van politiemedewerkers vergroot en het politievakmanschap versterkt. Medewerkers geven aan zich door Geestelijke Verzorging gesterkt te voelen in het maken van morele wegen in het politiewerk. Zij hebben nieuwe inspiratie en motivatie gevonden voor hun werk en leven. Zij voelen zich gesterkt in het zich verhouden tot schokkende gebeurtenissen en ondersteund in hun zelfreflectie. Geestelijke Verzorging bevordert de veerkracht, morele weerbaarheid en eigen regie. Dit draagt bij aan duurzame inzetbaarheid en aan goed politiewerk.

Wat ons te doen staat

Politiewerk is mensenwerk: voor, maar vooral ook door mensen. Aandacht voor de mensen in dit werk is cruciaal om goed politiewerk te kunnen leveren en de organisatie menselijker te maken. Onderdeel van goede zorg en goed politiewerk is dat er stilgestaan wordt bij wat politie mensen in het werk ervaren en hoe zij daarin richting vinden. Geestelijke Verzorging vertrekt vanuit het politievakmanschap en richt zich op de zingevingsvragen en ethische vragen die opkomen in en door het politiewerk. Omdat zingeving en ethiek *horen* bij het werk moet Geestelijke Verzorging een structureel, definitief en intern ingericht onderdeel van de politie zijn: geen luxe gebak, maar dagelijks brood.

Gedurende het project was er significant meer vraag naar Geestelijke Verzorging dan de vier geestelijk verzorgers konden bieden. Uit de gebleken behoefte blijkt dat er minimaal één fulltime geestelijk verzorger per politie-eenheid nodig is. In die eenheid moet de geestelijk verzorger present zijn, zoals het vak vraagt: belangeloos, onvoorwaardelijk en zichtbaar aanwezig op de werkvloer en advies en begeleiding gevend waar nodig. Daarnaast is er een (1) geestelijk verzorger nodig op korpsniveau, om afstemming met andere disciplines en aandacht voor zingeving in beleid te realiseren. Ook is de expertise van Geestelijke Verzorging noodzakelijk op de Politieacademie, om aandacht voor zingeving en ethiek te ontwikkelen en integreren in opleidingen. Dit leidt tot het advies om minimaal 13 fte Geestelijke Verzorging in te richten. De korpsleiding beslist hierover na het cao-akkoord in het najaar.

NB: Voor *structurele, organisatiebrede* aandacht voor zingeving en ethiek is het noodzakelijk dat in het initiële onderwijs het fundament gelegd wordt voor de bewustwording van het eigen oriëntatiekader en het ontwikkelen van het moreel kompas. Geestelijke Verzorging zal zich beperken tot de begeleiding bij zingevingsvragen en opleiding en vorming ligt bij de Politieacademie.

⁵ J. Nap (2014) *Macht ten goede?! Sterke arm in een complexe samenleving*.

⁶ Morele weerbaarheid is de professionaliteit om weloverwogen en verantwoorde keuzes te maken bij morele dilemma's in de praktijk en daarover verantwoording afleggen (Van den Brink e.a., 2015).